

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.за Црну Гору број 10 пара
за Стране Земље број 20 параЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:

„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:

„Vjesnik“ Cetinje (Montenegro)

РУКОПИСЕ ВАЉА СЛАТИ УРЕДНИШТВУ „ВЈЕСНИКА“
А ПРЕТИЛАТУ И ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ
ОГЛАСИ СЕ НАПЛАЋУЈУ ПО ПОГОДБИ

Цетиње, 25 јуна

Пљачкању српске имовине у Босни и Херцеговини и дивљем бијесу подстрекинуте руље, која је читав један дан, уз пасивно посматрање војске, рушила све што је српско, следује сада хајка бечке и пештанске штампе. Као год што је уличном олошу било слободно да стави изван закона у једној држави, која се зове уређеном и савременом, један дио њенога мирнога и лојалнога становништва, тако сада бечки и пештански листови покушавају да својом вицом опљачкају част и углед читавог једног народа. Ако се страст руље може разумјети али се хајка тијех листова не може ни опростити ни оправдати. Демонстранте руководе најнижи инстинкти фукаре, док се те особине не би смјеле претпоставити код лица, која пишу по бечким и пештанским новинама. Међутим представници овијех новина, не узимајући у обзир незнатне изузетке, грђи су у својем дражењу противу српскога народа од оних пљачкаша српских дућана по Сарајеву и Мостару, јер они пљачкају част и образ.

Одговорност за један антисоцијални злочин бацају на сав народ, у чијој је средини извршен. Српски народ је осудио тај злочин, он с њиме нема ништа заједничко. За дјело појединца не би требало да буде окривљен читав народ. Њима је, изгледа, више стало до тога, да у овој прилици задовоље своја ненапита осјећања мржње противу Срба, него да даду одушке гнушању због атентата. У њих је много већи гнев и ијед на Србе од жалости за жртвама атентата. Сарајевски злочин им не служи као наук, који из њега треба да извуку ради будућности, већ као изговор, да би сав један невини а њима толико мрски народ лакше могли гонити и у очима свијета оцрнити. Тај злочин, који српски народ искрено осуђује у истој мјери с осталим цивилизованим свијетом, послужио им је као средство у политичким циљевима, — средство недостојно данашњег просвјешћеног времена.

Окривљују српске краљевине. Чине их, без икаквих разлога, морално одговорним. Српске краљевине су лојални сусједи. Оне добро разумију своје међународне дужности и правилно их испуњавају. Српске краљевине не могу бити криве, што у њиховом сусједству има велика маса њихове браће, која нијесу задовољна. Српским би краљевинама било много лакше кад та њихова браћа не би имала никаква повода за незадовољство. Тражити узрок овом незадовољству у сусједству српских краљевина било би и одвише наопако и одвело би до опасних закључака. Румунија није крива за дебрецински атентат и за уздахе Румуна у Ердељу. Италија није крива за јадиковке

Талијана у Трсту и Трентину. Русија се не може оптужити за вапај галичких и угарских Руса, који не пристају да под притиском насиља оставе своју прадједовску вјеру. Немачка не може бити чињена одговорном за незадовољство Нијемаца у Аустрији. Узроци су на другој страни, и њихови су темељи дубоки. Њихово отклањање не зависи од нас.

Надували су даље сложну грају са покликом: то је народ убица, то је насилнички народ, опасан за друштвени поредак, за човјечност!!

Кад гладни од преситих траже хљеба, чују се на адресу сиротиње ријечи: зликовци, отмичари! То је тако било од почетка свијета, а биће и до свршетка. Никад робље, које је тражило своје право на голи живот, није било дочекивано комплиментима. Кавур и Виктор Емануел II. били су називани отмичарима, који су опасни за европски мир. Француске револуционаре, који су прокламовали најсвјетлија начела братства и једнакости, племство и и црквени великодостојници проклињаху и зваху богохулитељима.

Сиротне Буре, који се борише за своју слободу, Чемберлен је означио као народ опасан за цивилизацију, коју Енглеска импортира у Јужну Африку. Вазда су мали и гоњени, који нешто траже, који се, дотјерани до очајања, лађају и принудних средстава, били клеветани да су опасни за друштво, за мир, поредак и благостање. Али закони природе, закони људскога напретка и историје увијек су им давали правду.

Клеветати српски народ да је суров и силовит и да је опасан за европски поредак, могу да чине само они, којима су људска права и данас играчка, којима је и данас најмилији занат газити мале народе. Не тлачите, па неће бити ни насиља одоздо! Поштујте права малих народа, па ће у међународној заједници настати правни поредак, у којем ће сваки имати мјесто за своје развијање и напредовање! Стварајте задовољство у својој кући, па ће вам и сусједи бити задовољни и лакше ће с вама заједно радити на општим задатцима човјечанства.

на српске куће, можда што онамо још није био стигао глас о проглашењу пријеког суда.

Није им било спаса

Бечкој агенцији „Wilhelm“ изјавио је један високи дворски достојанственик: Да је насљедник избјегао уморству са стране Принципа, свеједно не би спасио живот, јер би на повратку у Конак — морао проћи кроз десетак лица наоружаних бомбама, која су, према договору, била размјештена по свим улицама. Један доказ, да је Сарајево било пуно завјереника, има се у чињеници, да је Принцип извршио атентат у улици, којом према програму Насљедник није имао проћи.

Надбискуп Штадлер такођер је изјавио једном дописнику „Budapest“, да би надвојводски пар морао на овом или оном мјесту бити усмрћен, јер да су по читавом Сарајеву били размјештени завјереници.

„Budapesti Hirlap“ доноси, да је његовом дописнику изјавио председник босанског сабора Башагић, да би надвојводски пар свакако погинуо у Сарајеву, јер да је било много завјереника. Нашло се је бомба чак на стаблима, и то не само у Сарајеву, него дуж пута који води у Бистрицу. Завјереници су затворили надвојводски пар у мрежу, из које се нијесу могли ослободити.

На старим путевима

Из Беча јављају „Франкфуртским Новинама“:

На одговорном мјесту 16 јуна је владиновској публицистички дата ова директива: „дјело извршено у Сарајеву указује на утицаје из иностранства (?) Становништво Босне је лојално а и у овом тренутку се показује лојално; нема дакле никаквог повода да се мијења досадања политика у Босни и Херцеговини. Али показује да се на мјестима која немају смисла за европски начин (!) рђаво разумије досадање добродушно (!) држање монархије и да се оно тумачи као знак слабости или неодлучности. То прима к знању управа аустријске политике и указује на то, у сагласности са европском културном свијешћу, да је њено стрљење пријешло мјеру.“

Најскорија будућност мора показати да ли се свуда признају дужности, које намеће једно тако срамно дјело страним владама против иредентистичких подбадања и сепкулација на територији монархије. Даља политика Аустроугарске ће од тога зависити како ће се мјеродавна мјеста у иностранству која долазе у обзир снаћи с овом дужношћу и Аустрију неће сипијети никакво зајлашавање, да предузме потребне мјере за заштиту своје територије и својих установа.“

„Франкфуртер Цајтунг“ додаје: Кад се све ово са дипломатског преведе на језик обичних смртних значи, да се на највишим мјестима у управи извршио преокрет и да ће се мјесто политике мирних компромиса повести политика „јакеруке“.

Мишљење мађарских политичара

Загребачком „Pokretu“ шаље његов дописник из Пеште ове редове:

У часу, кад смртни остаци насљедничког пара полазе на своје посљедње земаљско путовање —

Послије атентата

„Истина“ о погрому
Сарајевски лист „Истина“ објавио је оне мале групе Срба у босанском сабору, који су хтели потпомаћи режим у Босни, саопштава ову страшну истину о насиљима над Србима:

Јуче у попедјељак обновили су се у 8 сати прије подне демонстрације. У чаршији се у то доба скупило око 200 људи, који су пошли одатле пјевајући Царевку. Спочетка се мислило да ће те демонстрације имати само вид тешке и оправдане жалости, за невиним жртвама Надвојводе и његове племените сугруге. Али одмах иза тога, почеше нападаји на српске дућане у чаршији, са повицима против Срба. Међутим се било већ искупило око демонстраната више од 1500 људи већином незреле млађарије, дјечурије и међу њима људи најгоре врсте, који се послје раздијелише у више група по 200—300 људи, те почеше наваљивати на све дућане, радње, па чак и приватне куће, за које се знало да су српске. Сада је отпочело једно никад невиђено рушење. Није нам могуће за сада потанко описати и навести чије су све радње, куће и дућани потпуно димолирани. У кратко можемо међутим рећи, да су осим врло малих изнимака, сви српски дућани, радње, гостионице, каване и т. д. мање више тотално уништене. Исте се тв питало чије је шта. Неодговорна и необуздана руља рушила је све што је било српско. Тако се десило да су настрадали људи који су свима добро познати са своје лојалности, честитости, концилијантности и лијепог понашања према свима суграђанима без разлике вјере. Осим великог броја мањих и већих дућана, које не можемо за сада ни навести, јер нам сва имена нијесу позната, навешћемо да су потпуно димолиране изнутра: кућа српске добротворне

задруге, у којој се налазило једно двадесетак ситне дјеце од 3—10 година. Хотел Имперјал, радња намјештаја Петра Векића, штампарија Ристе Савића, кућа Савке Јефтеновића, која је лежала у њој тешко болесна заједно са такођер болесним јој сином Ацом, кројачка радња Душана Бесаровића брата окружног предстојника Владе Бесаровића, Српска Школа, кафана Европа, Српски Клуб, чије су све сасвим нове ствари до једне бачене на улицу, дућан и кућа Симе Прњатовића, које су обје до пошљедњег комада уништене, кућа Риста Х. Дамјановића градског подначелника, кућа Глиг. М. Јефтеновића и штала, српска дионичарска штампарија, дућан Бајчетића, Јовичића и других на Ђемалуши, сва Ђемалуша, горња и доња Хисета, Пируша. Поток и све споредне улице, гдје је било и једне српске радње и куће, осим веома малих изнимака, исто тако и у Кошеви улици. Осим тога су полупали прозоре на Просвјети, на Великом Управном и Просвјетном Савјету, митрополији и на другим српским јавним зградама. Демолирано је око 1000 кућа и радња.

Све је то трајало од 8 до 1/2 5 сати по подне, када је проглашен Пријеки Суд. Војска је међутим била посјела све улице, намјестила је митраље и свијет се тада развишао и умирио.

Посланици наше странке су неколико пута лично и телефонски интервенисали на влади и код владиног повјереника, али им је одговорено да је полиција немоћна а да је војска на путу, и чим стигне да ће бити мир. Још је обавијештено, да ће се прогласити пријеки суд, чим војска стигне.

Иза проглашења Пријеког Суда настао је одиста потпуни ред и мир, али су се неко вријеме по горњим махалама, још настављали нападаји

у гробну раку артштетенску, над којом ће се доскора налећи глухи, вјечни мртвачки мир, — у том часу све већма озвања у извјесним листовима бечке и пештанске штампе поклич, што га диктира осјећај освете, а испољује се с једне стране у захтјеву провођења енергичне политичке силе против Југославена у монархији, а с друге стране у краткој и значајној рјечици: „Einmarschieren“. Тај је поклич уперен против Србије, коју та штампа чини једино одговорном за атентат, почињен на наследника и његову сугругу.

Овим ратоборним покличем, који одражава борбено расположење, које влада у неким бечким и пештанским круговима након трагичног сарајевског атентата, позабавио се је и „Budapesti Hirlap“, чије су интимне везе са владом добро познате. Изводи његови, обзиром на инострану политику монархије, хладни су и опрезни, ну тим значајнији и одлучнији погледом на унутарњу политику и нарочито погледом на будући државоправни положај Босне.

„Зар да сада умарширамо у Србију?“ — пита с неким чуђењем, а онда наставља: — Можда би такав корак био и популаран, бар за двадесет и четири сата, ну што би слиједило иза тога — о томе не ћемо потанко расправљати... Јест, кад би моменат за то био подесан, а успјеси такве војне у изгледу, тад би и страшни сарајевски атентат била довољна маска за то, да умарширамо у Србију. Ну као разлог није довољан. Ми не требамо осветничких војна, већ нам је у првом реду потребна спознаја наших циљева и позива на југу и томе одговарајућа политика.“

Која је то политика, на то одговара „Б. Х.“ у даљем дијелу чланка: „Није дакле потребно, да умарширамо у Србију, а једнако је непотребно, да инаугурирамо страховладу у Босни. Али за то у првом реду треба Босну ставити изван данашњег висећег положаја, у којем налази ослона за триализам или самосталност, које није никад имала. Њезино је становништво незрело за уставни живот. Сабор служи странкама само за странчарска надбијања и расипивање страсти. Отуда црпу свој зачетак и немири и завјере и атентати, јер се у сабору заострују и сва народносна и вјерска питања... Прва је дакле дужност уредити државноправни положај Босне у смислу краљеве крунидбене завјернице, сјединити је с матером земљом, управу њезину ставити под одговорну угарску владу и преко босанског бана, у краљево име уз одговорност угарске владе, владати њоме јаком руком.“

О питању „умарширања“ у Србију значајна је још изјава једног уваженог мађарског почитичара и публицисте. Он је одлучно занијекао могућност рата а своју тврдњу поткријепо је овим значајним опаскама: „Цар Вилхелм није дошао на спровод наследника. Наводно, јер није потпуно здрав.. Међутим, његов недолазак имаде други разлог. Цар Вилхелм није дошао, јер није хтио да дође у Беч, гдје се дубока жалост испремијешала са страшћу освете. Он није хтио да својом присутношћу распали те страсти, да онда стотине хиљада кажу: „Цар је с нама у жалости, а биће с нама и у одмазди.“ А жалост њемачког императора? О њој се не може ни посумњати. Али Беч не жали само. Он довикује и: „einmarschieren!“ И на тој тачци разилазе се Беч и њемачки император. За то је он остао код куће. Он није вољан поћи с Бечом до одмазде, а то је разочарање за Беч и сигурно је да неће бити рата..

Шта ћемо, ми Мађари заједно с Бечом само смо источне предстраже њемачког „Дранга“, без слободе за самосталну акцију. Ми градиомо дредноте, ми се оружамо али само — за Њемачку, но кад наши осјећаји затраже, да извучемо сабљу, тад наш савезник остаје хладан и шутљив и недвоумно јасним гестом даје нам на знање, да не иде с нама..“

Дневник

Краљ на Његушима. Његово Величанство Краљ отпутовао је јуче по подне са Њеним Величанством Краљицом и Њеним Краљ. Височанством Књагињицом Ксенијом на Његуше, гдје ће у својем лјетњиковцу проборабити краће вријеме.

Књаз Петар у Петрограду. Његово Краљ. Височанство Књаз Петар налази се од ономад у Петрограду. Његово Величанство Цар Никола примио је прекрјуче Књаза Петра у својем двору Петерхофу у аудијенцију. Пријем младога Књаза од стране Цара био је веома срдчан и милостив.

Збор пријестоничког грађанства. Под немилим утиском вијести о рушењу српске имовене у Босни и Херцеговини, најугледнији цетињски грађани били су упутили ономад на цетињско грађанство позив на јавни збор. Збор је одржан у понедељак у 6 час. по подне пред Зетским Домом. Била је присутна велика множина грађана. Г. Вуко Вулетић, као један од сазивача, отворио је збор и изложио родољубиве побуде сазиву. Говорили су на збору осим њега и г. г. С. Крунић, Саид Абдомеровић, Марко Дакковић и Д. Матановић, који је прочитао резолуцију, од присутних једногласно усвојену. Сви су говорници жигосали поменути Србају Босни и Херцеговини и дали израза осјећајима бола и грушћа због уништења њихове имовине. У том смислу донесена је и оштра резолуција као израз осјећања свега грађанства наше пријестонице. Збор се разишао у реду и миру.

Дјечји Сад. Јуче је на свечан начин завршена школска година у „Дјечјем Саду“ Њ. Ц. Вис. Велике Књагиње Милице Николајевне, у присуству Њезиног Краљ. Височанства Књагињице Ксеније. Присуствовао је и Министар Просвјете г. Гаврило Церовић и мноштво угледног грађанства оба пола извођењу бираних програма који су дјечица извела на опште задовољство, како пјесме и декламације, тако и гимнастичке игре. Присутни су честитали управитељици гђи Цв. Милетића и учитељици гђи Ков. Татар на постигнутом успјеху у овом заводу који је ове године славио и десетогодишњицу свога опстанка.

ТЕЛЕГРАМИ

Погреб Франца Фердинанда

Грос-Пехларн, 21 јуни

Послије доласка воза, лијесови надвојводе и војвоткиње били су смјештени у жељезничку салу за чекање. Дванаест официра уланског пука, који носи надвојводице име, чували су почасну стражу. У 3¹/₂ сата у јутро, лијесови су однесени у кола која су пошла на обалу Дунава, уз изјаве саучешћа окупљеног становништва. Кола су била смјештена на скулу, која је полако прелазила преко Дунава. Пратња је стигла у 5 сати у дворца Артштетен. Лијесови су положени у цркву дворца, гдје су читали молитве свештеници и калуђерице. У јутро су стигле у Грос-Пехларн високе личности, међу којима нови наследник

Карл-Франц Јозеф и дјеца покојника. — Бечки Кор. Биро.

Артштетен, 21 јуни

У 10³/₄ у јутро одржана је погребна церемонија у присуству књажева и пратња које су дошле у Артштетен. У подне су лијесови пренесени у црквену гробницу и смјештени тамо у присуству најближих рођака. — Бечки Кор. Биро.

Писмо Франца Јосифа

Беч, 22 јуни

Цар је упутио министрима предсједницима Штирку и Тиси и министру Билинском ово ручно писмо:

Непредвиђена и болна вијест која је недокучивим судом божјим ожалостила мене и моје, даће ми снаге да истрајем у своме задатку до последњег даха за спас мојих народа на путу који се показао добар. Кад будем једном оставио моме наследнику њихову љубав као најдрагоцјеније наследство, то ће бити најљепша награда за мој очински труд. Стављам вам у дужност да саопштите моју дубоку захвалност свима који су се окупили, у овим данима бола, око мога пријестола у знак вјерности и оданости. — Бечки Кор. Виро.

Сцене у загребачком сабору

Загреб, 24. јуна

Сабор је поново био позорица бурних сцена. На дневном реду је било гласање о искључењу више чланова Франкове странке. Кад је потпредсједник заузео предсједничко мјесто, Франковци су обасули грдњама и њега и већину. У неописаној буци усвојено је искључење и сједница је иза тога прекинута. Кад је настављена, поновили су се исти призори, ради чега је предсједник одложио сједницу за сјутрадан. — Бечки К. Биро.

Српски деманти

Биоград, 23. јуни

Вијести које су јавили неки мађарски листови о покушајима са српске стране да се ослободе творца сарајевског атентата, исто су тако мало озбиљне као и оне, потекле из истог извора које кажу да се председателски комита, преобучених у турско одијело, налази ради тога у Сарајеву. Остале вијести које оптужују ђенерала Божу Јанковића и мјора Милана Прибићевића, који у осталом не припада ђенерал штабу, не вриједи чак ни да се демантују. — Бечки Кор. Биро.

Министарски Савјет

Беч, 25. јуни

Данас се састао у сједницу заједнички министарски савјет да расправља о мјерима које треба предузети у унутрашњој администрацији Босне и Херцеговине. Савјет је употребио сву прилику да претресе општи буџет за идућу годину. Дискусији су присуствовали шеф ђенералштаба и заменик шефа ратне флоте да даду обавјештења о неким техничким питањима. — Бечки Кор. Биро.

Ишл, 25. јуни

Цар је стигао у Ишл. — Бечки Кор. Биро.

Револуција у Арбанији

Драч, 22. јуни

Агенцији Стафани јављају да су усташе из Шијака упутили проглас становницима Берата да их задобију за своју ствар и да истакну турску заставу, увјеравајући их да имају за себе помоћ Тројног Споразума и српске и грчке владе. — Бечки Кор. Биро.

Драч, 23 јуни

Према вијестима које су овамо стигле, Староно су заузели усташе, ради чега је Корица дошла у опасност. — Бечки Кор. Биро.

Драч, 23 јуни

Овамо је стигао Пренк Биб Дода са Бајрам-Цуром да траже пара за оружје, муницију и храну. Књаз је примио Биб Доду, који му је савјетовао да иде у Скадар. — Бечки Кор. Биро.

Рим, 23 јуни

Ради самовољног хапшења каваза италијанског консулата у Валоно, консул је тражио и постигао да се одмах каваз ослободи. Осим тога је захтијевао да се влада и мајор Слусис извине ради инцидента. — Нарочити извјештај.

Рим, 23 јуни

Предвиђа се да ће уписивање добровољаца у Берлину и Букурешту омогућити књазу Вилхелму да учини последњи напор. Пренк Биб Додина помоћ нема никакве важности. — Нарочити извјештај.

Биоград, 22 јуни

Поводом вијести Арбанашке Кореспонденције из више вароши, о тобожњим шиљањима српске војске у Арбанију као и о томе су српске трупе прешле арбанашку границу, Пресбиро је овлаштен да најенергичније оповргне све ове вијести. — Биоградски Пресбиро.

Биоград, 23 јуни

Вијест Арбанашке Кореспонденције која поново тврди да су Срби прешли арбанашку границу, апсолутно је лажна, као што је већ једном било речено и више се нема ништа додати да се оповргне та екстравагантна вијест. Али морамо напоменути да Арбанаси из племена удаљених од границе, ипак долазе на српски териториј да превијају ране у српским болницама и амбуланцама. У пограничне вароши долазе болесне арнаутске жене и дјеца и његују се у болницама као да су српски поданици. Ниједан српски војник или српски поданик није под оружјем прекорачио границу. Србија не помаже усташе, и не значи да их помаже ако им указује лекарску помоћ. — Биоградски Пресбиро.

Болест Краља Петра.

Биоград, 23 јуни

Нетачна је вијест стране штампе да је доктор Хвостек позван од краља Петра. Др. Хвостек дошао у Биоград из приватних разлога. — Биоградски Пресбиро.

Цар Вилхелм

Потсдам, 24 јуни

Њемачки цар отпутовао је за Кил одакле ће предузети мало путовање. — Бечки Кор. Биро.

Италијанска Скупштина

Рим, 23 јуна

Скупштина и Сенат разишли су се на лјетњи одмор. — Нарочити извјештај.

Објава

Овијем се чини до знања свима заинтересованим, да ће племенски одбор цеклинских риболова на дан 6. августа 1914 год. по ст. кален., одржати јавну лицитацију продају сухе рибе — укљеве и то за једне годину, која се улови у свима цеклинским риболовима. Продаја ће се одржати на Ријечи и реченог дана уступити понудиоцу највеће цијене, разумије се, ако ова буде повољна.

Заинтересовани могу се са ближим контратским односним условима упознати код потписаног одбора прије дана лицитације, као и на сами дан лицитације.

Ријека-Црнојевића, 8. јуна 1914 год.

Племенски одбор Цеклин. риболова,

Предсједник

2.3 кап. ПЕТАР КРАЉЕВИЋ